

INFORMACJE OGÓLNE

- ▶ Szkolnictwo we Francji (nauczanie i organizacja) pozostaje pod ścisłą kontrolą państwa.
- ▶ Francja zapewnia obywatelom swobodę wyboru pomiędzy oświatą publiczną i prywatną.
- ▶ Szkolnictwo państwowe we Francji jest obowiązkowe, świeckie, bezpłatne, jednolite i neutralne pod względem politycznym i ideowym.
- ▶ Dzieci w wieku od 6 do 16 lat podlegają we Francji obowiązkowi szkolnemu.
- ▶ Obowiązek szkolny dotyczy również dzieci przybyłych do Francji z zagranicy, które nie znają języka francuskiego lub posługują się nim słabo, lub w niewystarczającym stopniu.

Na czym polega odpowiedzialność rodziców w systemie nauczania?

- ▶ Rodzice przybywający do Francji z dziećmi powinni je zapisać do francuskiej szkoły.
- ▶ Za realizację obowiązku szkolnego odpowiedzialni są rodzice bądź opiekunowie prawni dzieci.
- ▶ Niewywiązywanie się z realizacji obowiązku szkolnego jest zagrożone karą grzywny w wysokości 7 500 € lub karą pozbawienia wolności do 6 miesięcy.
- ▶ Kontrola realizacji obowiązku szkolnego jest prowadzona na bieżąco przez merostwa we współpracy z inspektorem akademickim (*inspecteur d'académie*).

Jakie są formy realizowania obowiązku szkolnego we Francji?

Rodzice mogą wybrać formę realizowania obowiązku szkolnego swojego dziecka poprzez:

- ▶ zapisanie dziecka do szkoły publicznej bądź prywatnej,
- ▶ zapewnienie dziecku tak zwanego nauczania „na odległość”, przeznaczonego przede wszystkim dla dzieci, które nie mogą uczęszczać do szkoły, na przykład z powodów zdrowotnych,
- ▶ podjęcie decyzji o zapewnieniu dziecku nauczania w domu przez jednego z rodziców lub osobę do tego wyznaczoną. Rodzice zobowiązani są wówczas do dostarczenia wymaganej deklaracji do merostwa i do inspektora akademickiego (*l'inspecteur d'academie*) właściwego ze względu na ich miejsce zamieszkania we Francji. Deklaracja jest ważna przez dany rok szkolny, dlatego w przypadku przedłużenia takiej formy nauczania dziecka, rodzice powinni ją składać każdorazowo przed rozpoczęciem kolejnego roku szkolnego.

Jak zapisać dziecko do szkoły francuskiej?

- ▶ Zapisy do szkoły prowadzone są przez merostwo oraz wybraną przez rodziców szkołę.
- ▶ Przy zapisie dziecka, merostwo sugeruje rodzicom szkołę rejonową najbliższą miejsca ich zamieszkania, ale rodzice mogą wybrać inną placówkę – publiczną lub prywatną.
- ▶ Rodzice zobowiązani są przedstawić zarówno w merostwie jak i w szkole dokumenty takie jak: akt urodzenia dziecka, dokumenty tożsamości rodziców, poświadczenie faktu zamieszkiwania w danej dzielnicy lub mieście, książeczkę zdrowia i kartę szczepień dziecka.
- ▶ Potwierdzeniem dokonania zapisu dziecka do wybranej szkoły jest wydane przez merostwo zaświadczenie.
- ▶ W celu ostatecznego zapisu dziecka do szkoły rodzice muszą spotkać się z dyrektorem wskazanej przez merostwo lub wybranej przez siebie szkoły podstawowej, przedstawić wydany im w merostwie dokument i dostarczyć wymagane zazwyczaj już tylko przez szkołę dodatkowe dokumenty, na przykład świadectwa.

SZKOLNICTWO FRANCUSKIE

Jak jest zorganizowana francuska szkoła podstawowa?

Francuska szkoła podstawowa (*école élémentaire*) obejmuje trzy cykle:

- ▶ cykl przygotowawczy (*cycle préparatoire*) – pierwszy rok nauczania (CP) dla dzieci od lat 6,
- ▶ cykl podstawowy (*cycle élémentaire*) – pierwszy rok nauczania (CE1) oraz drugi rok nauczania (CE2),
- ▶ cykl średni (*cycle moyen*) – pierwszy rok nauczania (CM1) oraz drugi rok nauczania (CM2).

Ile godzin lekcyjnych tygodniowo przewiduje program w szkole podstawowej?

W ciągu 5 lat szkoły podstawowej (*école élémentaire*) dzieci mają 27 60-minutowych godzin lekcyjnych tygodniowo, zazwyczaj w godzinach od 9.00 do 12.00 i od 14.00 do 17.00. Zajęcia odbywają się 4 razy w tygodniu roboczym oraz ewentualnie, w zależności od typu szkoły, w sobotę rano (środa i niedziela są dniami wolnymi od nauki).

UWAGA!

Francuskie Ministerstwo Edukacji planuje wprowadzenie reformy zmieniającej organizację nauczania w szkołach od nowego roku szkolnego 2013/1014. Ma ona polegać na rozłożeniu odbywających się obecnie 4 razy w tygodniu obowiązkowych zajęć lekcyjnych dla dzieci na 9 półdniowych modułów lekcyjnych zorganizowanych w poniedziałek, wtorek, środę rano, czwartek i piątek. Oznacza to, że od września 2013 r. dzieci w szkołach francuskich będą uczęszczać na zajęcia lekcyjne dodatkowo w środę rano. Zmiana organizacji roku szkolnego we Francji ma na celu stworzenie przyjaznego systemu edukacyjnego poprzez dostosowanie rytmu nauczania do potrzeb i możliwości najmłodszych dzieci.

Jaki jest program nauczania w szkole podstawowej?

Program szkoły podstawowej obejmuje przede wszystkim naukę czytania i pisania, matematyki, języka obcego – najczęściej j. angielskiego – oraz informatyki, a w starszych klasach dodatkowo historii, geografii i nauk przyrodniczych.

Jak zorganizowana jest nauka we francuskim obowiązkowym gimnazjum – CES (*Collège d'enseignement secondaire*)?

Gimnazjum (*collège*) jest czteroletnią szkołą średnią pierwszego stopnia w całości objętą obowiązkiem szkolnym. Nazwy kolejnych klas w gimnazjum sugerują liczbę lat nauki pozostałych do matury, a więc: pierwsza klasa gimnazjum to we Francji klasa szósta, druga to piąta, przedostatnia to czwarta, a ostatnia to trzecia.

Gimnazjum obejmuje dwa cykle:

- ▶ cykl obserwacji (*cycle d'observation*) – pierwszy rok nauczania (klasa szósta), drugi rok nauczania (klasa piąta),
- ▶ cykl orientacji (*cycle d'orientation*) – pierwszy rok nauczania (klasa czwarta), drugi rok nauczania (klasa trzecia).

Jaki jest program nauczania w gimnazjum?

Cykl obserwacji

- ▶ Program pierwszego i drugiego roku nauczania w cyklu obserwacji jest jednolity dla wszystkich uczniów. Uczniowie uczestniczą w podstawowych zajęciach takich jak: język francuski, matematyka, historia, geografia, nauki ścisłe, języki obce.
- ▶ W ramach tego cyklu uczeń poddany jest obserwacji pedagogicznej, psychologicznej i medycznej. Szczególną uwagę zwraca się na uzdolnienia, wyniki

i postępy w nauce. Dokumentację dziecka prowadzą nauczyciele, pedagog i lekarz szkolny. Ułatwia to precyzyjne określenie predyspozycji ucznia co do dalszej drogi kształcenia.

UWAGA!

Młodzież, która po ukończeniu cyklu obserwacji nie zamierza kontynuować nauki w gimnazjum, a podlega jeszcze obowiązkowi szkolnemu, powinna rozpocząć naukę w szkole zawodowej.

Cykl orientacji

- ▶ Cykl orientacji jest przeznaczony dla uczniów, którzy nie mają trudności w nauce.
- ▶ Zadaniem tego cyklu jest przygotowanie ucznia do samodzielnego wyboru dalszej drogi edukacyjnej. W wyborze tym ma pomóc opinia nauczycieli, pedagoga i lekarza, wydana na podstawie czterocznych badań i analiz sekcji orientacji i poradnictwa szkolnego.
- ▶ Po zakończeniu cyklu orientacji uczeń otrzymuje dyplom ukończenia gimnazjum. Jest to pierwszy oficjalny dokument państwowy zwany *brevet de collègue* (BEPC). Jest on wystawiany na podstawie egzaminu złożonego przed komisją departamentalną oraz ocen ucznia z ostatnich dwóch lat nauki w gimnazjum (klasy IV i III).

W jaki sposób jest realizowany indywidualny program nauczania w szkole francuskiej?

System edukacji we Francji przewiduje możliwość wcześniejszego rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej przez najzdolniejszych pięcioletków oraz opóźnienia startu szkolnego dla uczniów, którzy w chwili ukończenia szóstego roku życia nie są jeszcze w pełni przygotowani do rozpoczęcia nauki. Decyzja taka jest uzależniona od wspólnej opinii lekarza, psychologa, nauczyciela i rodziców, a także od wyników dziecka uzyskanych podczas nauczania przedszkolnego.

Najzdolniejsi uczniowie mają możliwość „przechodzenia” z klasy niższej do klasy wyższej, a dla uczniów z trudnościami w nauce, francuski system edukacji przewiduje indywidualny program dostosowany do możliwości dziecka, tak zwany PPRE (*Programme personnalisé de réussite éducative*), który prowadzony jest przez zespoły reedukacyjne w szkole lub poradniach wychowawczych.

Co zrobić w przypadku, gdy dziecko nie zna języka francuskiego lub postępuje się nim słabo?

W celu umożliwienia nauki we Francji dzieciom obcokrajowców, które nie znają języka francuskiego lub postępują się nim słabo, zostały wypracowane specjalne procedury i utworzone specjalne grupy pedagogiczne, które działają w szkołach lub przy *centres d'information et d'orientation*.

Inspektor oświatowy oraz pedagodzy i psychologowie z francuskiego CASNAV (*Centre Academique pour la Scolarisation des Nouveaux Arrivants et des Enfants du Voyage*) przeprowadzają wywiad z nowoprzybyłym do Francji dzieckiem w celu rozpoznania jego potrzeb edukacyjnych oraz sprawdzenia poziomu:

- ▶ umiejętności postępowania się językiem francuskim w mowie i piśmie,
- ▶ umiejętności postępowania się innymi językami nowożytnymi nauczanymi we francuskim systemie edukacyjnym (dotyczy to głównie języka angielskiego),
- ▶ wiedzy przyswojonej przez dziecko w systemie edukacyjnym kraju pochodzenia, w używanym przez niego języku (dotyczy to matematyki),
- ▶ umiejętności sporządzania przez dziecko prac pisemnych.

Następnie dziecko jest kierowane do klasy odpowiadającej mu wiekiem w szkole francuskiej oraz zapisywane na zajęcia dodatkowe do klas UPE2A (*Unité pédagogique pour élèves allophones arrivants*), których częstotliwość zależy od wyników wywiadu. Celem dodatkowego nauczania dziecka jest jak najszybsze umożliwienie mu pełnego zintegrowania się z odpowiednią dla niego klasą we francuskim systemie edukacyjnym. Nauczanie uzupełniające w klasach UPE2A jest intensywne, codzienne, a jednocześnie dostosowane do planu lekcji w szkole francuskiej. Klasy te są dostępne dla dzieci w wieku od 6 do 11 lat (od CP do CM2).

UWAGA!

Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć w dokumencie zwanym *Circulaire du 2 octobre 2012 sur l'organisation de la scolarité des élèves non-francophones nouvellement arrivés en France* oraz na stronie internetowej: http://www.education.gouv.fr/pid25535/bulletin_officiel.html?cid_bo=61536

WAŻNE ADRESY

Centre Académique pour la Scolarisation des Nouveaux Arrivants et des Enfants du Voyage

📄 www.casnav.fr

Ministerstwo Edukacji Narodowej
Ministère de l'Éducation nationale

📄 www.education.gouv.fr

SZKOLNICTWO POLSKIE WE FRANCJI

Do jakiej szkoły zapisać dziecko, aby mogło podjąć lub kontynuować naukę w polskim systemie edukacyjnym we Francji?

Nauczenie podległe polskiemu Ministerstwu Edukacji Narodowej prowadzone jest w:

- ▶ szkołach polskich, to jest w Szkolnym Punkcie Konsultacyjnym przy Ambasadzie RP w Paryżu im. A. Mickiewicza, Szkolnych Punktach Konsultacyjnych z siedzibą w Paryżu, w Lille, w Strasburgu, w Aulnay-sous-Bois oraz w Szkolnym Punkcie Konsultacyjnym przy Konsulacie Generalnym RP w Lyonie,
- ▶ dwóch sekcjach polskich w liceach międzynarodowych w Paryżu (*Montaigne i St. Germain en Laye*),
- ▶ dwóch sekcjach polskich w szkołach międzynarodowych w Strasburgu i Lyonie (*Pontonniers, Cite Scolaire International*).

UWAGA!

W wyżej wymienionych instytucjach realizowany jest polski uzupełniający program nauczania od poziomu szkoły podstawowej po liceum, a nauczanie jest bezpłatne.

Ile razy w tygodniu odbywają się zajęcia?

W szkołach polskich zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu (w środy i soboty – dni wolne od nauki w systemie edukacji francuskiej). Natomiast w sekcjach polskich działających w szkołach międzynarodowych, polskie nauczanie zorganizowane jest w ramach tygodniowego planu zajęć uczniów i obejmuje klasy gimnazjalne i licealne, a w Lyonie również klasy szkoły podstawowej.

UWAGA!

Francuskie Ministerstwo Edukacji planuje wprowadzenie reformy zmieniającej organizację nauczania w szkołach od nowego roku szkolnego 2013/2014. Ma ona polegać na rozłożeniu odbywających się obecnie 4 razy w tygodniu obowiązkowych zajęć lekcyjnych dla dzieci na 9 półdniowych modułów lekcyjnych zorganizowanych w poniedziałek, wtorek, środę rano, czwartek i piątek. Oznacza to, że od września 2013 r. dzieci będą uczęszczać na zajęcia lekcyjne do szkoły francuskiej również w środę rano. Powyższa zmiana organizacyjna w szkołach francuskich może wpłynąć na rozkład zajęć lekcyjnych w szkołach polskich we Francji.

Jaki jest program nauczania w Szkole Polskiej i sekcjach polskich?

- ▶ Nauczanie w szkołach polskich i w sekcjach polskich obejmuje następujące przedmioty: język polski, historia, geografia oraz wiedza o Polsce.
- ▶ Na zakończenie nauczania w szkołach polskich uczniowie otrzymują świadectwa.
- ▶ W sekcjach polskich uczniowie przystępują do francuskiego egzaminu dojrzałości w opcji międzynarodowej (OIB), która obejmuje ustne i pisemne egzaminy w języku polskim z literatury narodowej oraz historii z geografią.

Jak zapewnić dziecku nauczanie języka polskiego, kiedy nie ma możliwości zapisania go do szkoły polskiej lub sekcji polskiej?

Istnieje kilka możliwości zapewnienia dzieciom nauki języka polskiego i w języku polskim.

- ▶ Część dzieci i młodzieży może uczyć się języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego w ramach zajęć fakultatywnych, prowadzonych przez francuskie szkoły publiczne. Obecnie język polski jako obcy proponowany jest w ośmiu publicznych liceach we Francji (4 w obrębie Lille, 1 w Paryżu, 1 w Wersalu, 1 w Tuluzie i 1 w Bordeaux), jako trzeci język obcy, tak zwany język nowożytny 3 – LV3 (*langue vivante 3*).
- ▶ Niektóre francuskie szkoły publiczne proponują zajęcia wieczorowe z języka polskiego dostępne dla uczniów z innych szkół publicznych, tak zwane LIE (*Langue inter-établissement*).
- ▶ Rodzice mogą również zapisać swoje dzieci do jednej z wielu szkół polonijnych, które prowadzą nauczanie języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, geografii. Lista takich szkół znajduje się na stronie internetowej Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Paryżu: www.paryz.msz.gov.pl.

UWAGA!

Licealiści mogą zdawać na maturze język polski zarówno jako *langue vivante* LV1, LV2 jak i LV3 obowiązkowo lub fakultatywnie.

Czy istnieją we Francji przedszkola polskie?

Szkoły polskie za granicą podlegające Ministerstwu Edukacji Narodowej nie prowadzą oddziałów przedszkolnych. Istnieją jednak przedszkola, czy tak zwane zerówki, które prowadzone są dzięki inicjatywom stowarzyszeń polonijnych lub polskich parafii.

Kiedy i w jaki sposób odbywają się zapisy dzieci do szkoły polskiej lub sekcji polskiej?

Nabór do sekcji jest dwuetapowy:

- ▶ W okresie od lutego do kwietnia kandydaci powinni złożyć dokumenty, których listę ustala szkoła. Wstępna selekcja kandydatów odbywa się w kwietniu poprzedzającym rok szkolny.
- ▶ Kandydaci, którzy zostali zaakceptowani przez komisję szkolną, w połowie maja przystępują do egzaminu z języka polskiego, natomiast dzieci przybyte z Polski muszą potwierdzić swoją znajomość języka francuskiego. O wynikach egzaminów kandydaci są informowani w ciągu dwóch tygodni.

UWAGA!

W związku z tym, że sekcje polskie są specyficznym typem nauczania we francuskim systemie edukacji, kandydatów nie obowiązują przepisy dotyczące rejonizacji w placówkach oświatowych.

PRZYKŁAD

Andrzej przyjechał do pracy we Francji we wrześniu, a jego żona z dziećmi dotarli do niego w grudniu. Andrzej chciał zapisać dzieci do sekcji polskiej. Wystał wniosek do szkoły, ale nie został on rozpatrzony z powodu zakończenia naboru. Andrzej może powtórnie złożyć podanie podczas naboru na kolejny rok szkolny. Do tego czasu jego dzieci będą musiały chodzić do szkoły francuskiej i tam realizować obowiązek szkolny.

Monika i Darek mieszkają we Francji od 4 lat. Ich córka Daria ma 12 lat i chodzi do francuskiej szkoły. Rodzice postanowili zapisać ją dodatkowo do Szkoły Polskiej. W wybranej placówce rodzice musieli przedstawić ostatnie świadectwo szkolne Darii z Polski. W Szkole Polskiej Daria przystąpi do testu diagnostycznego z umiejętności czytania, pisania oraz mówienia w języku polskim. Na podstawie jego wyników zostanie zapisana do właściwej klasy.

Jakie dokumenty potrzebne są do zapisania dziecka do szkoły w przypadku powrotu do Polski?

W przypadku powrotu dziecka do Polski dokumentem koniecznym do zapisania go do szkoły jest świadectwo szkoły francuskiej, w której dziecko spełniało obowiązek szkolny.

Szkoły polskie również wydają swoim uczniom świadectwa ukończenia danej szkoły czy klasy w polskim uzupełniającym systemie nauczania, ale nie są one

konieczne przy zapisie ucznia do szkoły w Polsce. Świadectwa szkół polskich są jednak bardzo pomocne, ponieważ informują o poziomie znajomości języka ojczystego ucznia i jego postępach z innych przedmiotów.

UWAGA!

Przed powrotem dziecka do Polski najlepiej skontaktować się z Ośrodkiem Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą www.orpeg.pl, który prowadzi projekt dla uczniów powracających do polskiego systemu edukacji. Więcej informacji o projekcie można znaleźć na <http://otwartaszkola.pl>.

WAŻNE ADRESY

Szkolny Punkt Konsultacyjny im. Adama Mickiewicza przy Ambasadzie RP w Paryżu

Kierownik: Konrad Leszczyński

11-15, rue Lamandé

75017 Paris

☎ +33 (0) 1 42 28 66 38

🖨 +33 (0) 1 42 28 63 82

✉ ecolepolonaise@wanadoo.fr

🌐 www.szkolaparyz.polemb.net

Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za granicą

🌐 www.orpeg.pl